

Metodyka prowadzenia obserwacji występowania moniliozy leszczyny (*Monilinia coryli* Schellenb. Honey)

Monilioza leszczyny

Sprawca: *Monilinia coryli* Schellenb. Honey.

Systematyka: Rząd – Helotiales, Rodzina – Sclerotiniaceae, Rodzaj – Monilinia.

Występowanie i rośliny gospodarze

Choroba występuje powszechnie we wszystkich rejonach uprawy leszczyny.

Objawy i szkodliwość

Pierwsze objawy choroby pojawiają się na zielonych okrywach zawiązków orzechów w postaci ciemnobrunatnych, zagłębionych plam. W miarę wzrostu zawiązków, nekrozy rozprzestrzeniają się na jasnozielone i miękkie jeszcze orzechy. Na powierzchni porażonych orzechów mogą pojawiać się pylące, kremowe brodawki (sporodochia) konidialnego stadium grzyba. Chorobę najłatwiej można zauważyć na odmianach, których orzechy mają krótką okrywę owocową (np. ‘Olbrzymi z Halle’). U odmian długookrywowych (‘Lamberta Czerwony’) niekiedy symptomy choroby są widoczne dopiero po rozerwaniu okrywy owocowej. Porażone okrywy i zawiązki orzechów gniją i przedwcześnie opadają. Choroba w niektóre lata może zniszczyć nawet 80% orzechów (Machowicz-Stefaniak i Zalewska 2000).

Metoda prowadzenia obserwacji

Choroba występuje corocznie, choć w różnym nasileniu. Obserwacje na krzewach leszczyny należy prowadzić w okresie od czerwca do sierpnia, ze szczególnym uwzględnieniem miesięcy lipiec i sierpień, gdy objawy choroby występują w największym nasileniu, ale przed masowym opadaniem porażonych zawiązków. Ocenę porażenia przeprowadzić na próbie 100 losowo wybranych owocostanów z 4-5 krzewów w 4 powtórzeniach.

Rozwój choroby

Źródłem choroby są saprotroficzne formy grzyba zimujące na martwych szczątkach porażonych organów, głównie owocostanów. Wiosną w warunkach wysokiej wilgotności powietrza tworzą się trzonki konidialne z zarodnikami, które zakażają zielone okrywy owoców. Na porażonych okrywach i na niedojrzałych orzechach tworzą się kremowe wzniesienia – sporodochia, będące skupiskami trzonek i zarodników konidialnych grzyba. W ciągu sezonu dochodzi do wtórnych infekcji rozwijających się owocostanów. Intensywnemu zarodnikowaniu *M. coryli* sprzyja temperatura od 22 °C do 27 °C, co potęguje epidemiczne wystąpienie moniliozy orzechów w upalne i wilgotne lato (Borecki in. 1983; Borecki 1990).

Profilaktyka i zwalczanie

Zwalczanie moniliozy leszczyny należy rozpocząć w drugiej połowie maja i powtarzać kilkakrotnie, zwłaszcza w okresach wilgotnej pogody, dozwolonymi fungicydami. Należy unikać nadmiernego zagęszczenia plantacji, co sprzyja rozwojowi choroby i uniemożliwia prawidłowe wykonanie zabiegów chemicznych (Cimanowski i in. 1991).

Fot. 1. Objawy moniliozy na okrywach zawiązków orzechów (fot. A. Broniarek-Niemiec)

Fot. 2. Nekrozy na zielonych orzechach leszczyny (fot. A. Broniarek-Niemiec)

Literatura

- Borecki Z. 1990. Choroby drzew owocowych. Wydawnictwo SGGW-A, 196 s.
- Borecki Z., Łęski R., Niemczyk E., Szczygieł A., Zawadzka B. 1983. Szkodniki i choroby roślin sadowniczych. PWRiL, wyd. III, 466 s.
- Cimanowski J., Karczewski J., Goszczyński W. 1991. Skuteczność różnych programów opryskiwań w zwalczaniu moniliozy leszczyny (*Monilinia coryli* Schellenb. Honey). Pr. Inst. Sadow. Kwiac., Ser. A, 30: 103-106.
- Machowicz-Stefaniak Z., Zalewska E. 2000. Grzyby występujące na nadziemnych organach leszczyny (*Corylus* L.)[w:] Monitoring grzybów, Sekcja Mikologiczna PTB. Red. M. Lisiewska, M. Ławrynowicz. Pol. Towarz. Botan., Poznań-Łódź 2000: 153-166.